

SZERKESZTŐI IRODA:

Balmaz-utca végén (Máriaffy-ház) a hová a lap szellemi részét illető közlemények címzettje.

Az „ELLENZÉK” előfizetési díja:

Egy évre 16 frt v. 32 korona. Negyedévre 4 frt v. 8 korona.
Félévre 8 frt v. 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. v. 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr., vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK.

Telefon sz.: 9.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Telefon sz.: 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvár, Belkőzp-utca 33-ik szám.

Egy négyzetű centiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyűjtemények és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Réklam ára 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények ára: 5 forint.

Nyitási díjak: garmond sora után 20 krajczár fizetendő.

Elintézte.

Sok fejtörést okozott minden hazánknak, hogy miként legyen megoldva az Ausztriával fenforogó gazdasági kérdés. Ugy látszott, mintha gordiuszi csomóval állanánk szemközt, melyet kettévágni lehet. Epen ezért, hogy a császár vágyát kielégüljék, kalandosabbnál kalandosabb tervek jöttek felszínre.

Im, egyszerre eloszlott a homály. Itt is érvényesült az a törvény, amely jelentkezik a szokott a legkiválóbb megoldásoknál. Ennek a törvénynek az a fiziológiája, hogy legjobb a leggyorsabb és a legtermészetesebb út.

A politikai kuruzslás furfangja és cselszövevénye helyett ezuttal a leggyorsabb utat választottuk. Januárban a Ház azt határozta, hogy a kormány készítse elő az önálló vámtarifa tervezetét s azt terjessze egy szakhatóságok bizottságának bírálata alá.

Ez a határozat egyhangú volt. Készen állt a törvényhozás, mely a kormány parancsára az önálló gazdasági berendezést azon esetre, ha Ausztriával nem köthetünk szövetséget, elintézte az önálló berendezést egyik napról a másikra, meglepetésszerűleg meg nem történhetik, ennél fogva a tervezet és annak szakértői megvitatása volt a szükséges előkészítő lépés.

Ez megtörtént. Hazánk szakférfiai egy hétig tanácskoztak. Vitéz, megfontolt, higgadt, óvatossá és alaposnak bizonyult. A frázist mellőzték. A szöveget kerültk. Ausztriát nem bántották. Saját házuk előtt sörpörtek. A politikai pártszempontok nem uralkodtak. Számadatokra és gyakorlati tapasztalatokra alapították érveiket.

Most már akinél akar, könnyen észre lehet látni a homályon. A megoldás sem bonyolult sem kellőképpen, sem metsző kés. Egyszerűen, gyorsan kell menni a megindult ter-
vezéses úton.

Ezt az utat a törvény szabja meg. Ohajtandó vámszövetségre Ausztriával. Ezt nem én ohajtom, hanem a törvény. Azonban csak az alkotmányos Ausztria parlamentjével a felelős kormányával köthető meg a vámszövetség. Ezt már én is mondom, a törvény pedig határozottan parancsolja. A szövetséget tehát csak ohajtja a törvény; de a megkötés módját parlamentileg megszabja.

Az „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1898. július 21.

A kritika.

Tudvalevő dolog, hogy a gyalogság és a lovasság között csaknem olyan régi már a különbség, mint a milyen régi maga a hadsereg. De tán még sem olyan ősrégi, mint a gyűlölködés kritikusok és kritizálók között. Az utóbbiak sem tudják megmondani, hogy a kritikus urak „lőhátról” beszélnek-e, vagy „előlről”.

A művészet, az író és a színész vérmérséklete az érzékenységre hajlik és néha olyan érzékenységre, mint a melynek a szesziből embernek számba se jön. De még az államférfi is, a kit pedig a politikai élet csakhamar leszoktat az érzékenységtől, még ő is megköveteli, hogy a kritika ne legyen bányán el vele. Ha ez nem volna, a kritika minden bizonnyal nem csakatta volna a Baszárban a híres hírlapokat, a kik bírálóit mertek mondani az ő drámáiról; holott mosolyogva néztek rájuk, ha megtámadták politikai működésüket.

Képes olyan államférfiut ismerek, mint a minál II. József császár volt, a ki mikor a Baszárban éjnek idején egy ismeretlen kritikus csunya pamflettét ragasztatott ki, melyben erősen neki ment az uralkodónak, ki az ő rendeletét, hogy függesszék lejjebb a kávéházakat, hadd olvassa el mindenki ké-

fordulat áll be, az alkotmányos élet működni kezd, az illetékes tényezők lemondanak a kapzsiság politikájáról, méltányos és igazságos álláspontot foglalnak el: akkor létrejöhet a kiegyezés, mert erre többsége van a magyar kormánynak. Ellenkező esetben, alapul vesszük a kész tarifatervezetet, figyelembe részesítjük a szakhatóságok nézetét és az önállóság elveit szerinti rendezzük be gazdasági életünket.

A törvény szempontjából mindig így állott a helyzet. De az érdekeltektől származó vélemények, tapasztalatok, tudása nem volt ismeretes. Sokan féltek a rázkódásoktól. Azt mondták, a gazdasági önállóság ugrás a sötétbe. Vámmháborút jósoltak, mely megfojtja földművelésünket s megdrágítja az ipari fogyasztást. Ezek az aggodalmok azonban szerencsésen túlestünk. Egyetlen nyilatkozat sem volt, mely a külön vámtarifa károsnak mondta volna. Olyan nyilatkozat azonban szerföltött sok volt, mely a külön vámtarifa kereszte és találta föl hazánk gazdasági megváltását.

Olyan direktívát kapott ezzel a kormánnyal, a mely elől ki nem térhet. Ha jól akar tenni, ehhez erőre nyert. A rossz elő pedig gátat emelt a vámtarifa felállításához. A mai naptól kezdve egy silány kiegyezés erkölcsi lehetetlenség. A gazdasági önállóság pedig elementaris erővel kopogtat közelünk ajtaján. Imár csak az ajtó kell feltárni, hogy belépjen ez a reform, mely történelmi hatásában a 48-diki vívmányok mellé fog sorakozni,

Bartha Miklós.

Politikai hírek.

Hol a kormány? Budapesti tudósítók arról értesítik, hogy br. Bánffy Dezső miniszterelnök kedden több napra Herkulesfürdőre utazott, a minek következtében az a heti minisztertanácsot nem tartják meg. A kabinet tagjai közül jelenleg csakis Dániel Ernő báró kereskedelmi és Párczel Dezső belügyminiszter időznek a fővárosban.

Allamtitkár változás. Budapesti értesítők arról, hogy a kereskedelmi miniszter-
umban beálló államtitkár-változás a hivatalos lap egyik legközelebbi számban fogja közölni. Ugy értesítünk, hogy Vörös László magas királyi kitüntetéssel távozik. Utója, mint már jelentettük, dr. Schmidt József min. tanácsos. Vörös a fölménés napján ünnepélyesen fog elbúcsúzni a kereskedelmi minis-

rossz verset akart írni, szándéka ime sikerült.

De ezért kegydíjat mégsem kapott, mint Racine, Corneille és mások, akik a leghízelgőbb alakban emlékeztek meg uralkodójukról s vele szemben egészen lemondtak a kritika jogáról.

Ezt a jogot senki sem gyűlölte annyira, mint Goethe, akinek csakugyan voltak despotá-hajlamai. Ő meg a következő versorokot adja Mefisztó ajkaira, a miben élénken visszatükrözik a saját felfogása is:

Ein Karl, der kritisiert,
Ist wie ein Thier auf darrer Haide,
Von einem bösen Geist im Kreis geführt,
Und ringsherum die schönste Waide.

Ugyancsak Goethe írja egyik levelében, a melyet Schillerhez intézett:

— Minden kritikust az irigység emészt. Olyan, mint a sátni, aki maga nem tudván alkotni, a tagadásra adja magát. Vagy olyan, mint Carrière, aki Nantesben megbukott a színpadon és antikritika gyanánt elhozta szülővárosába a nyaktilót. Ha nem is tartom Carrière urat jó színésznek, módszerét meg ajánlanám azokkal szemben, akik derűre-borura kritizálnak.

Petőfi sem szerette a kritikát és Bajzával sehogyan sem tudott megbarkózni. Mikor pedig „A hóhérvétele” című elbeszélését irgalmatlanul lerántották, bár tréfás hangon mondták, mégis komolyan gondolta, hogy:

— Szeretném hálámat kimutatni a jóindulatu bírálattal és felajánlom kritikussomnak, hogy használja jó egészségében könyvem

terium tisztikarától, melylyel huszonhét esztendőig dolgozott együtt és melyhez a legmeglehetőbb ragaszkodás és barátság kötelei fűzik.

A kovásznai beszámoló.

Mi alatt a politika eseményei iránt érdeklődők a spanyol-amerikai harcok és a vámtarifa tervezetének tárgyalásai felé fordítják tekintetüket? Háromszék megye egyik községe nagy politikai esemény színhelye lőn. A ki kételkednék ez esemény nagy jelentőségében, az olvassa el a „Magyar Polgár” hétfőn megjelent számát, a melynek teréből a tulajdonos részét ennek az eseménynek leírása és méltatása foglalja le és a kinek még a leírás elolvasása után is volna némi kétségei a kovásznai beszámoló országos jelentősége iránt; az vegye különösen figyelembe, hogy a beszámoló szónokát: Sándor József orsz. képviselő urat, elkísérték erre az utazásra (bizonyára, mint a kolozsvári szabadelvűek és nem pedig, mint a Teke Társadalom attachéi) Székely Miklós és Hegyes Vilmos urak s annak megtartása alkalmából táviratilag üdvözölték, Feilitzsch báróval élőkön a kolozsvári szabadelvűpárt neológiai, (szinte azt írjuk: neophisai) a mi bizonyára mind azért történt, hogy lássa a világ vagy legalább is Erdély közönsége benne az erdélyi liberális párt, hogy Sándor József urnak a múlt tévedései meg vannak bocsátva, és hogy az a pályázati kérelem, a melyet az erdélyi mamelukok nagy megújulás néhai Bokros Elek halála óta tízesen álló széke elnyeréseért egyebek között Sándor József ur is benyújtott, nem lehet eredeti alkalmatlanság címén visszautasítva.

Hogy mit szól ehhez az erdélyi szabadelvűpárt: azt még csak sejteti sem tudom. Nekem ez az egész dolog Weisz Józsefnek azt a remek cikket juttatta eszembe, a mely most egy éve „A bettli” címén jelent meg s melynek frappans igazságait nem enged kiemenni tudomásom köréből a kovásznai beszámolóhoz hasonló közéleti terjesztések óriási sorozata. Nem tudom, hogy az erdélyi szabadelvű párt olvasta-e azt a cikket, de annyit tudok, hogy régebben egy Bánffy Béla gróf, egy Huszár Károly báró beszámolójának nem szentelt a párt lapja akkora munkát és tőrt, a mennyit most Pákei Sándor József ur kovásznai beszámolójának áldozott. Ugy gondolom azonban, hogy nincs miért kutatnunk a szabadelvűpárt és beszámoló és az ahoz fűzött hírlapi kommentárok nyomán könnyen felfedezhető kulisszatitkai után, de el kell fogadnunk a S. J. ur beszámolójának jelensége tekintetében irányadót a párt sajtójának vélekedését s ehhez képest illik rész-

letesebben megemlékeznünk a beszéd tartalmáról. És hogy el ne vesztítsük szemünk elől a jövő számára is inkább megtartsuk az emlékeztetőt a kovásznai politika eseményt, bátrak vagyunk alcímei alatt tárgyalni le annak egyes nevezetesebb mozzanatait.

Ime itt következik a letárgyalás.

Sándor József ő felsége.

Hiányosan adnók vissza a kovásznai beszámoló nagy jelentőségének a közönség körében való elfogadtatására szükséges mozzanatok, ha elhallgatnók S. J. ur kolozsvári diszkurált haramadik tagjának nevét. Ez az ur Herczeg Lajos m. államvasuti főtábornok volt. Idáig csak a fejedelmeket vívó vonatokat kísérték a magyar államvasut ilyen tekintélyes állású hivatalnokai. Am Bánffy Dezső hr. bettli-világában osztályrészt jut-e kitüntetés a szabadelvű párti képviselőnek is. Azt nem tudjuk azonban, hogy ha eddig a fejedelmi személyességeket kísért főtábornok Takovákot, csillagokat és Issten tudja mi más medalliókat kaptak e nemzeti tevékenységükért: Sándor József ur főtábornok kísérője micsoda rendjére számíthat? Hogy azután kap valamit: arról biztos lehet. Sándor József ur ugyanis, a mint a kísérés jogcímén meg fogja követelni magának a „felségessé” címet: neki is kieszközöl valami címzeli megkülönböztetést. Az az, de hogy is kieszközöl. Ő nem kieszközöl, hanem ad. Így adott pl. Kovásznának adóhivatalt, saját magának nemesi praedicatust. Azt senki nem tagadhatja el, hogy Kovászna képviselője nem ismerné Danton mondását, mely adott esetekben legjobb politikának mondta a — merészséget.

Sándor József, a miniszter.

Ugy-e eddig azt sem tudtátok Erdélyt liberálisai, hogy Sándor József ur miniszter volna? Mi is csak sejtettük. És pedig az önczimadományozásból, az ő felségi személyi körüli miniszterséggel gyanosítottuk a kovásznai státusból. Tévedésünkről ő maga világosított fel kovásznai beszámolójában, midőn elmondta, hogy ő adóhivatalt adott Kovásznának. Eddig az efféle adakozás a Lukács László ressortjába tartozott. Valószínű azonban, hogy ezt az urat defonizálták székeből Sándor József urért. Külömben, hogy adhatna ő adóhivataltokat? De hogy kvalifikációt szerzett hozzá, azt senki kétségbe nem vonja, a ki tudja, hogy nem veti meg az „Erdélyi Bank” osztályait. Mert hát nincs szebb dolog a józan realizmussal párosult idealizmussal.

Az elfucoxott közgyűzőség.

A kovásznai beszámoló egy másik nevezetes kijelentését annak beismerése képezte, hogy a közgyűzőség elfucoxottatott. Elképzeltem, hogy szegény Bartha Imre ügyvédek,

nyelmesen. Más uralkodó inkább a szerzőt függesszette volna magasabbra. De ebben az eljárásban is volt valami a szerző hűségéből, mert az uralkodó gondoskodott róla, hogy az eljárást minél szélesebb körben meg tudják és azt is, hogy miért kritizálják meg olyan erősen. A maga részére hódította meg ilyformán azokat, a kik nevetni szeretnek, a mi a legokosabb eljárás is olyan esetben, mikor a kritika túlságosan erős és ennélfogva igazságtalan. Már II. Frigyes nem volt olyan hidegvérű. Ő teljesen kihozta sodrából Voltaire ama gunyverse, melyben intette a királyt, hogy ne akarja glóriába állítani a muzsát, mert az csak arra a kommandóra hallgat, a mi a költészet fölkeintjeinek ajkairól elhangzik. Szakított a javíthatatlan gunyoló-dóval és a mellszórárt kidobatta szobájából, a hol sok éven át állott.

A fejedelmek általában nem szeretik a kritikásokat. XIV. Lajos, a ki erősen támogatta az irodalmat, mert dicsőségének hírnökökét látta benne, csupán egyetlen ágával tett kivételt: a kritikával. Boileau, a ki abban az időben a művészet hátsó színe szerepére vállalkozott, sokáig színdíva volt a rei solei udvarától és csak azután lett udvarnok, hogy kritikai minőségben is udvarnoknak bizonyult. A fejedelem, aki minden áron falhoz akarta szorítani, egy ízben felolvasott neki egy saját szerzeményű költeményt és kikérte véleményét. Boileau, aki nem akarta feláldozni az igazságot, de az uralkodót sem akarta felbőszíteni maga ellen, a következő szellemes válasszal vágta ki magát:

— Felsőg, önnek mi sem lehetetlen:

czimének egyik részét. Hogy melyiket? Azt egészen tetszésére bízom!

Ezzel azonban korántsem döntötte meg el Petőfi azt a kérdést, hogy van-e egyáltalában ugynevezett kritikai jog és hogy meddig terjed az? Csak tavaly is Franciaországban nagy vita folyt erről, még pedig, ugy a politika, mint az irodalom terén. A politikában a vizsgálóbíró, Le Poittevin ur adta a kritikust és a felújult Panama botrány emberei nagyon zúgolódtak kritikai éle miatt. Még kellemetlenebb az a „kritika”, melyet a yankeek gyakorolnak a spanyolok kubi szereplése fölött; csak hogy ez már nem a francziákra kellemetlen, hanem a Hispania büszke grandjaira.

Ez a kérdés azonban kevésbé érdekelt engemet, mint az a másik, mely Marcel Prevost, a híres regényíró és Gaston Dechamps, a jeles műbíró közt nemrégiben lefolyt vitának kiindulási pontja. Ilyenfajta irodalmi viták voltak nálunk is számtalanszor, így Jókai és Gyulai Pál között is, legújabbban pedig egy rövid, de velős és párbajjal végződött „vita” Prém József meg Rákosi Viktor között. Az utóbbi sokat csipkedte szellemes, de gunyos modorban Prém az általa szerkesztett Kakas Márton-ban.

A franczia írók között lefolyt vita azonban sokkal érdekesebb és tanulságosabb volt. Dechamps erősen megbírálta Prevost-t, a ki végül kifogyva a beszédből, fejéhez vágta a megkritizált régi argumentumát: könnyebb megbírálni, mint alkotni, és ez az oka, hogy

a tehetetlenség, vagy féltehetőség legszívesebben a bírálás mesterségére adja magát.

Igaz volna ez? Csakugyan alárendelt szerep jutna a művészet birodalmában a kritikának az alkotó művészettel szemben? Én nem hiszem. Már csak azért sem, mert hisz az író is kritikus, mikor a társadalom alakjait bonczolgatja és kigunyolja. Ilyenformában Molière volt tán a legfélemletesebb kritikus és Tartuffe-je a legremekebb kritikai alkotások egyike. Érti ezt Zola is, a kit pedig legtöbbször támadtak meg a kritikusok és legsúlyosabban valamennyi modern író között. Ő azonban mégis föltétlenül a mellett van, hogy legyen kritika, bármily erős formában is és ama nézetnek híve, hogy műbírálat nélkül nem is volna művészet. Bebizonyította, hogy a Dreyfus-pör bírái föltétlenül mondott híres kritikájával nagyon is, hogy van kritikai jog, habár az éppenséggel nem volt irodalmi kritika. A mi a politikát illeti, az egész más elbírálás alá esik s így nem szólok tovább a Zola hatalmas és igazságos kritikájáról, sem arról az igazság-talan és aljas kritikáról, a mit Zola ellen-ségei az ő bírálata s ezzel egyszerűsáig a század egyik legzenialisabb szelleme fölött, megvetésre méltó eszközökkel gyakoroltak. Nem lehet csómol ilyesmivel a jelen cikk keretében foglalkoznom.

Csak agyon ne hallgassanak! Ezt a panaszszerű sóhajt halljuk egy-egy ünfelelt pillanatban sok olyan író ajkairól, a ki különben számtalanszor kimutatta, hogy egyet-ért idősebb Dumas-val; — e szellemes író ugyanis arra a kérdésre, hogyan szereti e

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

a ki oly lelkesen üdvözölte Sándor urat, (mindig is nagy lelkesedést érzett a vidéki színtársulatok harmadrangú primadonnáiról), hogy megújult képe ennél — beüsmérenél.

Hanem hát így van az, ha az ember hű akarván maradni a korszellemhez, mindig betölti játszik és a huszonegyet e köztelen felelő. A közjegyzői kamara ágerével nem számolt Sándor József ur s a kamara azt találta mondani, hogy Kovásznán nem él meg a közjegyző. Nő már ebben tévedett a nemes testület. Mert a míg Sándor József lesz Kovászna képviselője, addig mindig ott fog állni az illető közjegyző előtt az életrevalóság egy olyan prototypusa, a kitől a közjegyző jászva sajátíthatja el a modern élet e becses tudományát, s a kivel e téren legfeljebb Veress Gyula versenyezhet. A „dálnoki doktor“ t. i. (Hogy miért ez a mellékeve a sepsi-szt.-györgyi ügyvédi kar e legpuritánabb tagjának, azt igazán nem tudom, de a kit érdekel a dolog, az kérdezze meg Bartha Imrét. Én tőle hallottam ennéven emlegettetni Dálnok gyöngyét).

Segéd helyett valódi tkvezető.

Ne hogy azonban a közjegyzőség elfűcsölése révén az a hiedelem keletkezzék, hogy Sándor József ur nem rendelkezik Erdély Sándor urnál kellő befolyással. Közjegyzőséget nem kapnak ugyan egyelőre sem Kovászna, sem Bartha Imre, de az eddigi segédtelekkel könnyvezető jövőre elhagyja neve mellől a „segéd“ megkülönböztetést. Nő ez már csakugyan jelentékeny bizonyítéka a S. J. ur befolyásának és kiváló mozzanatát a kovásznai társadalmi élet fellendítésében. Nem tehetek azonban róla, de nekem erről mindjárt eszembe jutott a „Borszem Jankó“. Ez a szellemes élezcslap, a mely egy alkalommal Sándor József ur szónoki sikereit is honorálta, a vasutasok előléptetéséről irt egy alkalommal, s azt írta, hogy előléptetést pl. a hidegkúti állomásfőnökök áthelyezik Forró Encsre, a pusztatopait Virágos-Völgyre. Mint ha a kovásznai segédtelekkel könnyvezetővel is valami efféle történet volna.

„Mi heten“.

Háromszék hét képviselőjét említi fel ekként beszámolójában Sándor József ur. — Megtudjuk a beszámoló e részéből, hogy Háromszék képviselői időközönként összejöveleket tartanak, a melyen politikai, gazdasági és irodalmi kérdéseket vitatnak meg. Igen . . . irodalmiakat is. A Baksich legujabb röpiratát pl. a háromszéki hetek approbálták. A stylus tekintetében Weisz Bartholdnak voltak a legnevezetesebb módosításai.

Sándor József ur pedig a jogi rész bírálatát vállalta magára. A „koronatanu“ és „segédtelekkel könnyvezető“ révén neki van erre a hetek között a legnagyobb kompetenciája. Hanem félünk, hogy jövőre felbomlik a hetek solidaritása. Maga Sándor József is ezen látszik működni, mikor a hetekről megemlékezve, Weisz Bartholdot köztük maga után utolsóként említi. Ez arra fogja indítani Barthold urat, hogy jövőre megvonja lakását a hetek tanácskozástól. És hogy ha jövőre nem is bírálhatja a Baksich röpiratát, cognac-készletének egy része ezzel megmarad.

„A harmincz millió“.

Azt mondja Sándor József ur, hogy a 30 millió póthitelhez hozzájárult. Nő, ezzel

alaptalanul vádolta magát. Nem járulhatott hozzá, mert nem volt delegátus. Ezt a dicsőséget Kovászna bőcsé és az EMKE t. alelnöke elől Herczeg Ferenc és Szűcs Pali urak ragadták el. Sándor József ur azonban restelli mellőzése tényét bevallani s inkább magára veszi a hozzájárulás odiumát. Nos azért csakugyan bevélelőztethetjük Bánffy jövőre a delegatúrába. Mint látszik, itt is a néhai Huszár Károly br. helyére pályázik. (Nagy tisztelője volt egész életében.) A hadtengerészeti albizottság elnöki székét akarja meglovagolni. Azért ugy beszél Spanyolországról, mint egy — svájci ellentengernagy. Deák Domokos ur a beszéd e részénél volt a tetszés legnagyobb fokán. Hogyne, mikor az ő képviselője ismerős a — spanyolokkal is. — Féltreértések kikerülése kedvéért azonban sietünk megjegyezni, hogy Carmencita nincs a képviselő ur ismerősei között. Hanem a spanyol önértet . . . nő az alaposan köztük van.

A lepipált Ben Akiba.

Ne gondolja senki azonban, hogy a hadtengerészethen kimerítette volna a S. ur tudományát. Pákei Sándor József ur tudlenni egyebek között democratia is. És pedig ott lesz azzá, a hol a democratia még senki se kereste. A kovásznai beszámolóban ugyanis benne van, hogy a hírhedt 16. §, a mely az esküdtészekről rendes bíróságra ruházta a sajtópörökben való bíráskodás egy részét, a democratia követelménye volt. A Sándor József ur beszédéből tudjuk, hogy az iskolázottság ügyéig addig nagyon csehlől állt a Székelyföldön s azért nem csodálkozunk azon, ha Sándor urat ezért a kijelentéséért nem hajgálták meg.

Annyi azonban bizonyos, hogy ennél a kijelentésnél hatalmasabban alig csafólhatta meg valami Ben Akibát, a ki azt állította volt, hogy nincs új a nap alatt. S. ur állítása feltétlenül igényt tarthat az újság dicsőségére.

Kiröppent a nagy titok.

Sándor József ur bevallotta Kovásznán, hogy miért is csatlakozott ő tulajdonképpen Bánffyhoz.

Tehát „csatlakozott“ és ennél fogva korábban nem volt vele. És miért csatlakozott most?

Nos hát a közigazgatás államosítása kedvéért. Hát ezen a czimen több joggal csatlakozhatott volna annak idején Szapáryhoz, a ki erre elsőlt tette meg a kezdeményező lépéseket. De azért alig volt ember még, a kire annyit simfolt volna Sándor ur erre és arra, mint épen Szapáry gróf. Bánffyban ellenben bizik s még azt sem kérdi tőle, hogy vajjon a szabadság szellemében csinálja-e meg a közigazgatás reformját, vagy pedig — jdobokai minta szerint. Sajnos csak az, hogy nem kérdik a Sándor ur választói sem, a kik pedig a beszédében S. ur által is apostrofált 48-iki harcosok utódai volnának.

Az ember azonban szinte kételkedik ebben, az után, hogy Sándor József ur íránt, mint a „M. P.“ írja — beszámolója után is ragaszkodásukat nyilvánították.

Kik nem voltak ott?

Utolsóul hagytuk, mint legérdekesebb kérdést, hogy a kovásznai beszámolóban, a melyre Kolozsvárról is lement három dalia, kik nem voltak ott. Hát bizony nem voltak

ott a központi szabadelvű párt képviselőisége és a háromszéki tekintélyesebb liberálisok. Évekkel ezelőtt azt írta volt Szeremley Lajos az „Ellenzék“-ben, hogy Háromszéken csak az történhetik, a mihez Böldy Tivadar, Ujvárosi József, Künle ügyvéd, Szentkereszt Béla br. hozzájárulnak. Azóta ugy látszik, ott is megváltozott a világ és a nevezettek uralmát a Deák Domokosok és Bartha Imrék „betti-wirtschaftja“ helyettesíti. Nő meg a dálnoki doktor. A kiről eszembe jut, hogy mikor évek előtt Sepsi-Szt.-Györgyön egy politikusuk ellen némi animozitas nyilvánult, ennek okául egy háromszéki ismerősöm azt hozta fel, hogy (az a politikus) egy ízben S.-Szt.-Györgyön Veress Gyulához szállt. Mondom azonban, hogy az óta (hát még 48 óta!) megváltozott ott a világ. És ebbe a változott világba oly pompásan beillik Sándor József és a kovásznai beszámoló.

V. A.

Az aradi sikkasztás.

Arad, jul. 20.

A belügyminisztériumból kiküldött bizottság ma átvizsgálta az árvaszék kis kézi pénztárát is, a melyet hiánytalannak talált. Krivány ügyelt rá, hogy ez a kassza mindig rendben legyen, mert ez könnyebben volt ellenőrizhető és áttekinthető.

Délután megjelent az árvaszék helyiségében Köllner vizsgálóbíró és bírói szemlélt tartott. A törvényszék által kirendelt műlakosok az alkalommal a kis Wertheim-zárakon két párhuzamos barázdát találtak, a mely megerősíti, hogy Krivány álkulcsal nyitotta ki azokat. A bécsi Wiesse féle pénzsekrengyárból az aradi rendőrség táviratára az a válasz jött, hogy a kulcsok ott nem készíthettek, ez ki van zárva. Ennek dacára Sarlot főkapitányt azt a távirati megkeresést intézte a bécsi rendőrséghez, hogy nyomozza ki, vajjon nem készíthető-e a kulcsokat a Wiesse-gyár valamelyik munkása.

A bírói szemle alkalmával a gyámpénztár helyiségében Vajda Ottó minisztori tanácsos jelenlétében átvizgálták azt a primitív szerkezetű kis vasszekrényt is, a mely Krivány magántulajdona volt. Ebben újabb adatokat találtak arra nézve, hogy a hűtlen adópénztáros már régebb idő óta üzte manipulációját.

Különben az, hogy Krivány már legkevesebb 8-9 év óta üzi manipulációját, a vizsgálat egyéb körülményeiből is már bizonyosan meg van állapítva. Ugy intézte a dolgot, hogy a betéteket elzalogosította és a pénztárvizsgálat előtt mindig visszaváltotta. Klein Mór aradi könyvkereskedő ma azt az érdekes dolgot jelentette be a vizsgálóbírónak, hogy Krivány a múlt év december havában vette nála azt a két rizsma díszgyöri papírost, a melyet az Almaj-féle záloglevelek helyén találtak. Ez azt igazolja, hogy már akkor elhatározta, hogy nem teszi vissza a kiszedetett értékpapírokat.

Krivány egyik hivatalbéli fiókjában ma még egy levelet találtak, a mely le van pecsételve és egy magasarangú aradi államtisztviselőnek szól. Ezt a levelet holnap bontja föl a vizsgálóbíró a czimzett jelenlétében.

Kriványiné, a sikkasztó felesége ma reggel érkezett Aradra és a pályabáz közelében egy kis hotelbe szállt, a honnan tíz órákor ment a vizsgálóbíróhoz. Hogy mit beszélte ott és minő kérdéseket intéztek hozzá, azt sem ő meg nem mondja, sem a vizsgálóbíró nem ad róla fölvilágosítást; még az alispánnak és a fegyvelmi bizottság tagjainak sem, a kik eziránt hozzá fordultak. Kriványné délután visszautazott Tasnádra.

Almaj Olivér is aradon van. Gyámja

sürgönyileg hívta ide Mezőhegyesről, a hol az állami birtokon állami gyakornok.

A vizsgálótanács elnökének feladatát várható. Nem lehetetlen, hogy már holnap letartóztatnak többeket, a kiknek részük volt Krivány szennyes dolgaiban.

Krivány feleségétől is elbucszott — levélben. Abban a levélben, melyben sőtörának, Purman Józsefnek 15 000 forintot küldött, még volt egy másik levél is, melynek borítékján az a czim volt:

Krivány Jánosné urnőnek.

A levél tartalma ez volt:

„Édes feleségem!

Gazember vagyok! Bocssástok meg nekem! Becstelen nyomorúságban hagytalak hátra benneteket. Nevelj gyermekeinkből külbmb embereket, mint én voltam. Az Isten is meg fog áldani érte. Áldjon meg az Isten benneteket! Csókold meg a gyermekeket, azokat az aranyosokat, a kik nekem annyi örömet tudtak volna szerezni és a kiknek én csak gyöngyét és gyalázatát szereztem. Isten veled!

Szerencsétlen férjed János“.

A mai napon Fisch Mór aradi orvos is kapott levelet Kriványtól, Hamburgból. Ebben a levélben bocssánatot kér az orvostól sikkasztásáért, száz forint honoráriumot küld neki és egyben arra kéri, hogy továbbra is gyógyítsa családját.

MINDENFELE.

Kolozsvár, július 21.

— **Bethlen András gróf állapota.** Bethlen András gróf volt földm. miniszter súlyos betegségéről írnak a bpestilapok. Tudakozódunk a gróf hogyléte felől s azt az örömdetes hírt vettük, hogy a gróf állapota tetemesen javult, annyira, hogy kedden már fel is kelt az ágyból. A lapokban közzétett rosszul lét híreire érkezett meg a gróf egy tiroli orvosa a tegnapi délelőtti vónattal, ez azonban a gróf állapotának örömdetes javulását konstatálta. Ohajtjuk, hogy teljes egészségét mielőbb visszanyerje a nemes gróf, kinek tevékenységétől és lankadatlan munkásságától a közélet még sokat remél.

— **Groisz Gusztáv nagy beteg.** Kolozsvár II. kerületének orsz. képviselője: Groisz Gusztáv dr. nagy beteg. Marillyölgyben tartózkodott pár hét óta; régebbi betegsége ott oly fokra emelkedett, hogy komoly következményekkel lehet tartani. Családja tagjai közül leánya van a betegnél, a kihez ma sürgönyileg hívták helyben lakó nővérét: Haller Rezsőné urnőt, az ügyvédi kamara köztisztviselőben álló elnökének derék nejét és a többi rokonokat.

— **Nyugalomba vonuló egyetem tanár.** A jövő tanévében egyetemünk két tanára készült nyugalomba vonulni. — Egyik Csiky Viktor, a kinek nyugalomba vonulási szándékát már korábban tudatták, a másik Werner Rezső, az ésjog tanár, a ki már régebbi idő óta gyengélkedik s jövő évben valószínűleg megválk a katedrástól.

— **Jobb későn, mint soha.** Örömmel tapasztaljuk, hogy Kolozsvár város tanácsának ezelőtt 50 évvel hozott határozata, mely szerint a Belmonostor utca „Unió“ utcának és a Belhid utca „Werselényi Miklós“ utcának neveztesse, ma már teljesen végrehajthatott, a mennyiben a régi utca jelző táblák mind eltűntek és a házszámokat jelző táblák is új nevekkel kicseréltek. Egy-

idejűleg kapcsolatosan felemlítjük és megemlékezünk a városi tanácsra, hogy az ekkor hozott határozatát, mely szerint a Baromváros, a kaszárnyasor faciszorok mely tulajdonosa egy szép nagy tereket képeznek Kolozsvár Lajos térének neveztesse el, mely határozatot végre? Vagy talán ennek a határozatnak keresztültelére, szintén meg kell várni? Minden valaminek valószínű, a hol egyetlenegy utcájának sincs neve. Kossuth Lajos emlékére a legszébb utca vagy tere elnevezte. Miért késik éppen Kolozsvár? Nem hiszük, hogy e határozat resztültvitelét a nagy kaszárnya és még a fekvő állami épület ott léte gátolná. A nagy kaszárnya városi épület és ha Pesten a Kossuth Lajos utcában lehetett test parancsnokság épülete, miért ne lehet Kolozsvárt is? (Beküldetett).

— **Aratás Kolozsvárt.** A Kolozsvár vár határán lévő szántóföldeken a jelenlegi elején kezdtek meg tömegesen a kalászosok bonafélék aratását. A gazdák általában vannak elégedve egy a mennyiség, minőség tekintetében. Különösen az éjszakai jól sikerült. Bő termés van főleg az éjszakai, a kukorica az egész határon jól fejlődik, úgy, hogy ha valami elemi nem jön közbe, a kukorica különösen természet fog adni. A vetemény félék Szentgyörgyhegy alatti berekben nagyon szépen mutatnak.

— **Szépül a Sétáter-utca.** Sétáter-utca némsokára egy nagyobb bási épülettel fog gazdagodni, mely díszit ad e nagy forgalmu utcának. Ugy is a Stadler-féle telken, annak legi tulajdonosai a Sétáter-utca szíjén két emeletes házat építenek. Az építkezés az ősszel megkezdik. Az épület már szabb időre a honvédelmi kincstár már bérelte s abban a kolozsvári honvédelmi parancsnokság irodáit fogják elhelyezni.

— **Mit csinál az óra?** Válasz a következő sorokat: Az „Ellenzék“ egyik heteti számában olvastam többek közt a párt templom órájáról szóló sorokat, s a melyben mondván, betűről betűre igaznak állítottam, én épen egyike vagyok azon szerencsétleneknek, kik a piarista templom közelében lakunk, s nagyon is rá vagyok utalva erre az órára, mely már engemet is, ki jóhiszemű vagyok, indultam, nem egyszer becsapott. Ugy látszik, jövithatatlant, mert a mult heti órágoráció csöppet sem hozta ki a szöveget megmaradt a régi. Titkos szellemzetűnek kell fölszálit a hír az órához is, mely a hallatára, mintegy „trucczéből“, nem halladt; kiverte a négy fertályt (azt is hallat); de a többi csak csendesen magában mogta el úgy, hogy azt halandó füle nem hallhatta. És én úgy gondolom, azt mondom, ilyenkor magában:

Óra, óra, óra, óra!

Ne szólal meg hangos szóra!

Ujságíró mindent hall!

Halkon szólaljon a dal!

Azért se

Mondom meg,

Hány óra!

Nem! Nem!! Nem!!!

Azután egy-két napig megemlékeztem magam, s pontosan járt, de ezt csakhamar megutáltam. Este 8 órákor és csakhamar reggel 7 órákor már huszonegyet (ez a szám szerdán délelőtti 10 órákor pedig huszonegyet) látott. És azóta ismét bolondul jár. Ma én azt hiszem, könnyen lehetne ez állapota

kritikusokat, így válaszolt: „Olaiban főzve, vagy rostos sülvé!“ Az az óra, a ki így sóhajtozik, ha csak azt nem akarja, hogy föltétlenül megdicsérjék, már elismerte a kritika jogosultságát. Hanem hát a legtöbb író és színész mégis szeretné, hogy andadó alkalommal ő lehetne Apolló, a kritikus pedig Marsyas. kit a napisten elevenen megnyúzott, mivel kifogásolta verselését. Szerencsére a mai Marsyasok bőre valamivel vastagabb és az Apollók nem olyan hatalmasok.

Más kérdés azonban, ha vajjon jogában áll-e a kritikusnak, tetszése szerint megválasztani a formát, vagyis, hogy nem kötelező-e ráneve a régi elv: fortiter in re, suaviter in modo? (erélyes légy, a mi a dolog lényegét illeti, de szelid a kritika formájában). Én azt hiszem, hogy nem. Az író és a művész utóvégre is olyan, mint a csatába induló katona: ha győzni akar, ne féltsé bört a sebekről. A tulságosan vitt kritikák hajlam különben sem annak árt, a ki ellen irányult; hanem mint a tulságosan hegyesre fennfent lándzsák, kettétörnek az igazi tehetségek vértjén. Tőle csak a tehetségtelenség tartssanak, a lángész nem sebz meg a bolhacápis.

Főlvettették már azt a kérdést is, használ-e egyáltalában a kritika? Érdekes, hogy legtöbbször a jóakaratu és szelid formájú kritikusok tépelődnek eme kérdés felett és Sarcey egy ízben ki is jelentette, hogy már rég abba hagyta volna, — ha nem kergetné valami művészi ösztön hogy tovább alkosson a saját maga válszította téren. Azoknak, kik megtagadják a kritikától az alkotó tehetséget furosának tünik majd fel a híres francia műbíráló eme

kijelentése; de csak azt mutatják vele, hogy nincsenek tisztában valamivel. Azzal tudnillik, a mit önbírálatnak szokás nevezni. Az önbírálat egyik jellemző vonása, hogy azokról fordul elő leginkább, a kik legnagyobbak az alkotásban, tehát azoknál, a kik egyenest magukban a két nagy művészi tehetséget: az alkotót és a kritizálót. Ha pedig Goethe is elismerte, hogy az ő fejlődésében csak akkor állott be a nevezetes fordulat, a mikor tiszta látással tudta megítélni, mi a jó és mi nem az ő műveiben, ezzel elismerte a kritika hasznát is. Csak hogy ő hozzá tette. Quod licet Jovi, non licet bovi. A mi nekem szabad, nincs megengedve másodrendű emberi állatnak.

Gyöngye egy kiindulási pont ez, a melyre a legtöbb erős egyéniség helyezkedik, mivelhogy nagyon is szubjektív. A szubjektívítás pedig a kritika megölő betűje.

Annyi bizonyos, hogy az igazságtalan kritika még sohasem öltsé meg az igazán kiváló tehetséget s hogy viszont az igazságos és jóindulatú bírálat már sokszor szárnyakat kölcsönözött a fejlődő tehetségnek. Már ebben is ki van fejezve a kritika nagy haszna. De tudunk ám példákat arra is, hogy az igazságtalan támadás is, a mit csak azért nevezünk kritikának, mivel lusták vagyunk megfelelőbb nevet keresni neki, lángra lobbantotta a szunnyadó Géníuszot. Mikor Byron-t az „Edinburg Review“ kikezdte, még csak műkedvelésből irdogált, de az igazságtalan támadás folytán neki buzdult, mert ki akarta mutatni, hogy a kritikusi szamarak. A mi fényesen sikerült neki.

Az utolsó és nem kevésbé fontos kérdés az, hogy a kritika a művészt nem sebz meg a bolhacápis.

dés az, hogy kritikus és kritizált minő módon érintkezzenek, vagy hogy egyáltalában érintkezzenek-e? A moralisták azt mondják, hogy a kritika őszintesége szenved az által, ha a két ellentétes elem nagyon közel jut egymáshoz. S ennek folytán azt ajánljuk, hogy az író kerülje a kritikus, a kritikus pedig csak is műveiből ismerje az író. Ez helyes lehet ott, hol az író túlzékony és a kritikus megvesztegethető; akár az érintkezés kölcsönösen kötelező formái által, akár pedig más módon. Sajnos már az a foltézés is, hogy ilyesmi egyáltalában előfordulhat ott, a hol művészetről van szó, de ez az eshetőség nem zárja ki, hogy mi előnyösebbnek találjuk, éppen a művészet érdekében az érintkezést a két, nem annyira ellentétes, mint inkább egymástkiegészítő elem között. A kritikus ugyanis nem vizsgáló bíró, hogy erkölcstelen befolyás legyen, ha őt informálni akarják és az író sem vádolt, hogy el akarja téríteni bíráját, a ki mégsem egészen bírája, az igazmondástól. De ha az, a ki nézetet és véleményét mond művészi formában, jó előre ismeri annak lelét és jellemét, a ki megbírája; ha belát veséjébe és tisztában van szándékai tisztaságával, nem fog olyan könnyen tévedésbe lépni, mikor megítéli. Mert utóvégre a kritikus is csak ember és tévedhet; igazságtalanság volna tehát tőle megvonni a lehetőséget, hogy ki ne tegye magát annak, a mi egy igaz, őszinte kritikusra nézve a legkellemetlenebb dolog a világon, hogy helytelen bírálatot mondjon, a mikor szeretne oltárt emelni az igazságnak.

Tauber Kornél.

Tövises és narancsvirágok.

„Az anya büne“ szerzőjétől.

Az „Ellenzék“ részére fordította: AMICA.

I.

(Folytatás.)

(2)

Ez a legkedvesebb hely az egész világon, mondá a leány búszkén, és nekem úgy tetszik, mint ha az emberek itten szinte örökké élnek. A pap és az ügyvéd legalább is hatvan évesek; és a Doktor egy fehér hajú öreg ember.

— Mi történik a fiatal emberekkel? kérdi a művész.

— Azok soha sem telepednek le itten, volt a válasz. Rendesen a nagy városokba mennek meg kamasz korukban. Néha, tévé utánna öntudatlan páthosszal, haza jönnek a faluba; de csakhamar vissza mennek a nagy világba. Azonban némelyek közzükük soha sem mennek el, szólt panaszos sohajjal.

Ez egy régi hely, mondá az ifjú elgondolkozva. Nekem tetszik ez a hely, és a Sz. Byno név. Azt a fogalmat adja, mint ha a sörények jérikolonzozzál volnának befutva.

— Juliusban? Sz. Byno tele van a jérikolonzozással, mondá leány; és a szíve melegedni kezdett az ifjú iránt, a miért az ő szeretett otthonát dicsérte. Örülök, hogy ön szereti ezt a falut. Mindig bánt, midőn az emberek azt mondják róla, hogy unalmas. Ilyen kilátással melyik hely lehetne unalmas?

— Kegyed jól ismeri a környéket?

— Igen, volt a válasz, mindenik domb és völgy, és általában minden zege zuga ismerős előttem.

— Ugy hát, komoly udvariassággal, talán lesz olyan szíves, és megmondja nekem, hogy a legszebb helyeket hol találhatom?

— Ha engedélyt kapok rá, viszonzás

leány, kinek hirtelen eszébe jutott, hogy még idegennel beszélt, a kiről ő nem tudott semmit.

— Kitől kell engedélyt kérni? kérdi az ifjú.

— A nagynénémétől.

— Szabad kérdezniem, mondá az ifjú, levett kalappal állva előtte, hogy kihez a szerencsém beszélni? Kegyed valószínűleg itten körül lakik; és mitűn még egy kért ideig itt szándékozom maradni, megint szeretném magamat, ha kegyednek be lehetne halnám magamat.

A szép arc elpirult.

— Viola a nevem, mondá, kedres

mérmes bájjal, Beaton Viola.

— És Sz. Bynoban lakik?

Viola megfordult, és jobb kéz felé mutatott, hol a fák nyilásán keresztül egy rózsákkal borított fehér köböl épült kis ház taget pillantott meg.

— Látja a fák között azt a kis házat? kérdé. Ákácok kottagének hívják, mert ákác fákkal van körülvé. Atherton Alice nevű asszony, a nagy néném lakik ottan, és vele lakom.

— A szüleim nem élnek?

— Nem. Az előbb mondtam, hogy Sz. Bynoban az emberek mily hűsözésen élnek. Az én szüleim e szabályból kivétel volt. Tíz éves voltam, midőn az atyám meghalt és az anyám csakhamar követte. Azóta mindig a nagynénémmel laktam.

A szép fő kisé megjelölt, a dallam hang remeggett.

— Ha nincs elfoglalta, maradjon még néhány percig, — mondá az ifjú művész élénken. E fényes júniusi reggelen oly szép ez a hely.

Egy ledőlta volt közel hozzájuk, Beaton Viola azon foglalt helyet.

— Nem kellene maradnom, — mondá

H i r d e t é s e k.

Sz. 151—1898. eg.

537. 1—1.

Köszén árlejtési hirdetmény.

A kolozsvári m. kir. F. J. tud. egyetem központi fűtéssel ellátott épületei részére a következő 1898/99. téli idény alatt mintegy 77 kocsirakomány (7500 m/m) első minőségű darabos köszén szükségletnek biztosítása céljából **f. évi aug. 3-án d. e. 10 órakor** alulírott gondnoki irodában zárt írásbeli ajánlatok mellett árlejtési tárgyalás fog tartatni.

Felhívtnak mindazok, kik ezen köszén mennyiséget szálítani kívánják, — hogy fennírt nap jelzett órájáig írásbeli zárt ajánlataikat 50 kros bélyeggel, valamint 5% bánatpénzzel ellátva az egyetemi gondnoknál letétmenyezni sziveskedjenek.

Az ajánlatban kiteendő, mely bányából fog a köszén szállítani.

A köszén csak első minőségű darabos, por, aprószén, pala és földmentes lehet.

Az ajánlati ár számokkal és betűkkel a kolozsvári vasúti állomáson 100 m/mázás kocsirakományonként való átvétel mellett irandó ki.

A köszén szállítvány utányvétellel a kolozsvári államvasúti teheráru pályaudvaron vétetik át — és mint hogy szénraktáraink csak korlátozott mennyiségű köszén befogadására elégségesek, a szén-szállítás szeptember havától márcziusig a szükséghez képest havonként 10—20 kocsival eszközözendő a szerződésileg biztosítani fog.

Az ajánlat senki által vissza nem vonható s a bánatpénz az elfogadottnak kivételével, mely biztosítékul fog megtartatni, a tárgyalás eredményének kihirdetése után vissza fog adatni.

A bélyegköltéseket vállalkozó viseli és az egyetem képviselője fentartja magának azon jogát, hogy egyenlő vagy kedvezőbb ajánlatok közül azét fogadja el, kiét bármely okból jobbnak tartja, vagy pedig új árlejtést hirdessen ki.

Köszvart, 1898 július 18.

Az egyetem gondnoki hivatala.

M. kir. államvasutak. — Üzletvezetőség Köszvart.

19548—III. sz.

538. 1—1.

Pályázat.

A m. kir. államvasutak kezelése alá tartozó Brassó-háromszéki h. é. v. Brassó-Kézdi-vásárhely vonalon Sepszi-Szent György állomáson lévő berendezett vendéglői üzlet 1898. évi január hó 1-től számítandó három évi időtartamra bérbeadandó lévén, annak bérbeadása iránt ezennel pályázat nyitattik.

Felhívtnak ennél fogva mindazok, kik a nevezett pályavendéglőt bérbevenni óhajtják, hogy a szabályszerűen bélyegzett és eddigi működésüket igazoló bizonyítványokkal felszerelt és 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatukat legkésőbb 1898 augusztus hó 16-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége általános osztályához (titkárság) címezve nyújtsák be.

Az ajánlatok lepecsételt és külön borítékban következő megjegyzéssel látandó el:

„Ajánlat a sepsi-szt.-györgyi állomási vendéglőre.”

Az ajánlattevő köteles a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál (Köszvart E. M. K. E. palota) 1898 évi augusztus hó 16-án déli 10 óráig bánatpénzként 300 forintot készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban letétbe helyezni, vagy oda a m. kir. posta útján külön borítékba beküldeni, mivel ennek hiányában az ajánlat figyelembe vétetlennem fog.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Az üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül tekintet nélkül a felajánlott összeg magasságára szabadon választhasson.

A vendéglőre vonatkozó feltételek a m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének III. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, miért is ajánlattevőktől feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőnek elfogadják.

Végül megjegyeztetik, hogy a vendéglőhöz az üzleti helyiségeken kívül, a bérlet céljaira szolgáló magánlakás is adatik.

Köszvart, 1898. július hó 3-án.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomást nem dijazunk.)

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré teszi alólírt igazgatóság, hogy a kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Zálogosztályánál elzálogosított s 1898. évi Márczius hó végéig lejárt és még ki nem váltott tárgyak az I. II. osztályból nyílt árverésen elfognak adatni és pedig az I. osztályú tárgyak, u. m. ruhaneműk, háziesszüközök, áruk stb. árverése lesz

folyó évi 1898. Augusztus 22.

A II. osztályú tárgyak u. m. arany-, ezüst-neműk, ékszerek stb. árverése lesz

folyó évi 1898. Augusztus 29.

Az árverések az intézet helyiségében mindig délután 3 órakor kezdődnek.

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogosítva az eladásra kitett tárgyat az árverés kezdete előtt még kiváltani, a már eladott tárgyakból a bejött többlet őt illeti.

A vevő tartozik a vételár rögtön lefizetni és a tárgyat elvitetni. Köszvart, 1898 Július 22.

536.

Takarékpénztár és Hitelbank igazgatósága.

UJ! Márvány,- Gránit,- Syenit,- Diorit- és Lábrádor s i r k ő - r a k t á r.

Tisztelettel van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlani, hogy a

Kültorda-utca 10. szám alatt (temető sarok, Biasini térszomszéd)

saját üzleti telepemem még egy nagy s i r k ő r a k t á r t nyitottam. Mivel hogy áruimat a legnagyobb gyárosoktól első kézből, készpénzben vásárolom be, azon helyzetben vagyok, hogy a tisztelt vevőimet még jutányosabban bírom kiszolgálni, mintha azon árukat közvetlen én állítanám elő, miről a nagyérdemű közönség becses látogatásával teljes meggyőződést szerezhet magának.

Továbbá a Nagy-utca 1. sz. (Benigni palota átellenében)

már 10 év óta fennálló s i r k ő r a k t á r o m továbbra is fennmarad. Raktárainban tartok: Svédországi mély fekete gránit, szürke és fekete Syenit, Diorit, Lábrádor, Sziléziai márványt és gránitot, Tiroli és Carrarai márványt, saját gyártmányú legjobb minőségű bácsoroki mészkőből síremlékeket.

Készítek minden kőfaragó szakba vágó munkákat saját terményű bácsoroki kőemből és durva anyag szállítást is elvállalok.

Teljes tisztelettel

347. 19—20

Reimann Károly, kőfaragó-mester.

Feltűnést keltő találmány! Célszerű és nélkülözhetlen!

UJ! TANNERIN! UJ!

A jövő fénymáza.

Tannerin a fekete- és színes cipőknek, nyerges- és szíjgyártó-árúknak, valamint egyáltalán mindenféle bőrneműeknek határozottan legjobb és legelőnyösebb fényező- és övöszköze.

Tannerin könnyedén fölkenve és gyöngyöden kefével tüzes fényt, és úgy a nedveseknek, mint a piszoknak ellentáll.

Tannerin a tisztított cipők szép, sötétfeke fényüket napokon át is megtartják, és ha az időközben leülepedett port vagy sarat száraz kefével leköféjük, a cipő előbbi ragyogó fényét ismét visszanyeri.

Tannerin a kezelt bőr nem hagyja színét míg a közönséges fény- máz a kezet és ruhát bepiszkolja.

Tannerin nemcsak kitűnő fényező eszköz, hanem amellyel elsőrangú zsírozó- és övöszköz is, — mely a bőrt vízhatlanná, lágygyá és hajlékonygyá teszi.

Tannerin azonfelül teljesen saymentes. Az egyenkint elősorolt elő- nyöket összefoglalva, azon eredményhez jutunk, — hogy

TANNERIN

az anyag, idő és fáradság kiméltése tekintetéből a legzavagságosabb, — a fény szépsége és tartóssága tekintetéből a legcélszerűbb, kitűnő öv-sajáttsága tekintetéből a leghasznosabb, szóval

a legjobb bőrfenntartó eszköz.

Használati utasítás.

1. A régi máz, créme vagy más piszok eltávolítandó.
2. Tannerin, egész könnyedén, de tiszta alakjában, vízzel nem hígítva, — kenendő föl.
3. Kefével vagy puha ronggyal azonnal megdörzsölendő.
4. A szelence mindig zárra tartandó.

Főelárusító Köszvart: Bergner Mór bőrnagykeres- kedő, Belközép-utca 22.

Továbbá kaphatók a legjobb szarvasbőr festék és cipő kenőcsök, fekete és színes, valamint bőrkülönlegességek, felső bőrök és talpakban. Saját gyártmá- nyú cipőfelsőrészek, kaptafák és Bocskorok. 524. 2—3.

Pollák és Clauser

vizvezeték, csatornázás és szivattyú felszerelési vállalat.

Vállalataink könnyebb lebonyolítása miatt szükségessé vált

Iroda-helyiségünket

Korniss-utca 1. számától áthelyezni a Kő- falsori szappan-utca 4. és Postakert-utca 1. szám alá. (A tüdő- és lakatanyát átellenében.)

A hol műhelyünk és raktáraink vannak.

Korniss-utcai irodánk azonnal kiadó!

502. 7—10.

A Bikszádi ásványos gyógyvizet,

mely egyedül a maga nemében, több hírneves egyetemi orvostanár és hírneves vidéki orvosok, hatásánál fogva fölébe helyezik a külföldi és drága Selters és Gleichenbergi vizeknek. Gyógyító hatása a Bikszádi ásványos gyógy- viznek kitűnően bevált idült és heveny légesohurut, hangszálag hurut, vérkö- pés ellen. — Nagy konyhasó tartalmánál fogva vérhanyás, tüdőcsues hurutnál és kezdődő gümö-kornál, továbbá kitűnő eredményt értek a bikszádi víz alkalma- zása által emésztetlenség, idült- és heveny gyomorhurut, máj- és epe holyag- bántalomnál, a belek renyhe működésénél, vesehomokban szenvedőknel, a nyirok renyhe keringésénél, — valamint görvélykóros daganatoknál, heveny- és idült női bántalmaknál mint specifium vált be.

Árúval és ismertető könyveikkal bérmentve szolgál

497. 5—10.

a kutkezelőség [Bikszád, Szatmármegye.]

Bérlők: ALMER LAJOS és KÁROLY nagybányai lakosok.

Kizárólagos főraktár Köszvart: KÖNYA SÁNDOR fűszer- és csemege- kereskedésében.

„Homoródi“ szénsavas vasas fürdő

a II-ik fürdő-idény kezdődik aug. 1-én.

Ezen Székely-Udvarhelytől 16 km. távolságra fekvő kitűnő gyógyfürdő ajánlatik: vérszegénység, sápkor, női bántalmaknál, mag- lanság eseteiben, a légző szervek hurutjánál stb.

Homoródra utazhatni a m. áll. vasút Köszvart—Brassói vona- lán Héjasfalvái; innen közvetlen esatlakozással Sz.-Udvarhelyre. Udvar- helyről kényelmes bérkocsik mindig találhatók.

Kitűnő cigányzene naponta 4 óráig. Jó és izletes konyha. Szobák hetenként 6—7 forintig.

Szeptember hóban utóidény, mely alatt szobák és fürdők félár- koszt 20% engedménnyel kaphatók.

Helyben posta, állandó fürdő-orvos, kézi gyógytár.

Vendéglős a Sz.-Udvarhelyen első hírv Simó János.

Felvilágosítással és prospektussal szívesen szolgál.

Homoród fürdő, július hava.

Csiki Ambrus, bérlő.

Köszvart vizmű- és csatorna-vállalat.

ZELLERIN M. gyári részvénytársulat

Magyarországon a legrégibb, 40 év óta fennálló

vismű- és csatorna-vállalat

Többszörösen kitüntetve.

Fő és vidéki városokban több mint 6000 magán nyilvános épületeket rendezett be.

AJÁNLIJA MAGÁT

a n. é. kolozsvári ház-tulajdonosoknak, — mint a házi vezeték- összeköttetésére és a városi vezetékek készítésére egyedül jogos- vállalat — a legsolidabban

házi vízvezetékek és csatorna-munkák, vízkagylók, Closetek, fürdők, öntöző-csapok

berendezésére.

Költségvetéseket, tervezeteket díjtalanul szívesen készít

ZELLERIN M. gyári részvénytársulat kolozsvári vizmű- és csatorna-építés vezetésére (Köszvart, Belmagyar-utca 45. sz.)

Ugyanitt kapható: „Praktikus tanácsadó a házi ve- tékek kezelésére.” — Ára 1 frt.

Köszvart vizmű- és csatorna-vállalat.

A kolozsvári közúti vasút részv. társ. mint a

Magyar általános hitelbank szén-osztályának

erdélyrészi vezérképviselőisége

elfogad megrendeléseket úgy fuvarokban — 100 kgr-tól kezdve — mint kocsirakományokban szállítandó L u p é n y i (urikány szilivölgyi) legkiseb- b minőségű darabos-, salon-, koczká-, dió-, rostált és portmentes akna- és kovácsoló-készletre,

továbbá:

Felső-sziléziai legkitűnőbb minőségű koczká- és dió- p i r s z é r t (k o a k s z.)

Állandó nagy raktár: A közúti vasút forgalmi telepen.

Bármily minőségű készén, — illetve pirazén anyagban megrendel- akár fuvarokban, akár pedig kocsi-rakományokban kívántatnak a szállítá- szonnal és a legpontosabban fogantatottatik.

A befuvározás kizárólag a közúti vasút saját szénszállító szaka- eszközöitetik.

Erdélyi állomásokról beérkező megrendelések a legrövidebb idő- — közvetlen a lupényi közszénbányák által — teljesítetnek.

A közúti vasút anyagraktára elfogad továbbá megrendeléseket 4 mé- téterenként és kocsirakományonként saját raktárából azonnal hamat- zandó I. rendű bűkk tűzfára.

Iroda: Belmagyar-utca 6. sz. Távszélő állomás: 97.

Raktár: a közúti-vasút forgalmi telepen közraktárak mellett.

Távszélő állomás: 155.

Megrendelések elfogadtatnak: Reményik L. és fia főtér, Kics Er- főtér, Könya Sándor főtér, Szele Márton főtér, Boskovics József belka- utozai, P a p p Ernő belka-utozai, Weinberger és Thaler belka- utoz- 967. 68—69. üzletében Köszvart.

THE PREMIER CYCLE CO LTD.

(Hillman, Herbert & Cooper.)

— Gyártelepek —

COVENTRY Angolország.

EGER Csehsország.

DOOS Németország.

60,000 kerékpár készüli évente!

Egyedüli raktár:

Tauffer Ferencz Utóda

301.

Köszvart.

Ny. Magyar Mihály nyomdájában Köszvart.